קיצור שלחן ערוך — הלכות צניעות

רָאוּי לְאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה יְתֵרָה וּבְמַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה וּבְדַעַת נְכוֹנָה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ. לֹא יָקֵל רֹאשׁוֹ עִם אִשְׁתּוֹ, וְלֹא יְנַבֵּל פִּיו בְּדִבְרֵי הֲבַאי אֲפִלּוּ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ. הֲרֵי הַכָּתוּב אוֹמֵר, וּמַגִּיד לְאָדָם מה שֵׂחוֹ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֲפִלּוּ שִׂיחָה קַלָּה שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, מַגִּידִין לוֹ בִּשְׁעַת הַדִּין. לֹא יְסַפֵּר עִמָּהּ בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ וְלֹא קֹדֶם לָכֵן, אֶלָּא מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ בְּעִנְיַן תַּשְׁמִישׁ. וְאִם הָיוּ בְכַעַס שֶׁאָסוּר לְשַׁמֵּשׁ אָז עִמָּהּ, יָכוֹל לְדַבֵּר עִמָּהּ לְרַצּוֹתָהּ שֶׁתִּתְפַּיֵּס. וְיִשַּׁמֵּשׁ בְּהַצְנֵעַ הָאֶפְשָׁרִי. הוּא לְמַטָּה וְהִיא לְמַעְלָה, זֶהוּ דֶּרֶךְ עַזּוּת. שִׁמְּשׁוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, זֶהוּ דֶּרֶךְ עִקֵּשׁ. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁכָּל כָּךְ הָיָה מְשַׁמֵּשׁ בְּאֵימָה וּבִירְאָה, עַד שֶׁהָיָה דּוֹמֶה כְּאִלּוּ כְּפָאוֹ שֵׁד.

בִּשְׁעַת הַזִּוּוּג, יֵשׁ לוֹ לְהַרְהֵר בְּדִבְרֵי תוֹרָה וּבִשְׁאָר דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר לִקְרוֹת בְּפִיו, הִרְהוּר מֻתָּר וּמִצְוָה, כִּי הִרְהוּר אֵינוֹ כְּדִבּוּר לְעִנְיָן זֶה. אַף עַל פִּי דְּבַמְּבוֹאוֹת הַמְּטֻנָּפִים אָסוּר אֲפִילּוּ לְהַרְהֵר בְּדָבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, זֶהוּ מִשּׁוּם דְּבָעֵינָן וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ. אֲבָל הֵיכָא דְּהָאסוּר הוּא מִשּׁוּם עֶרְוָה, מִדִּכְתִיב עֶרְוַת דָּבָר דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דִּבּוּר אָסוּר, הִרְהוּר מֻתָּר.

אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ לְאוֹר הַנֵּר, אַף עַל פִּי שֶׁמַּאֲפִיל בְּטַלִּיתוֹ. אֲבָל אִם עוֹשֶׂה מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים לִפְנֵי הַנֵּר, מֻתָּר (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן פ סָעִיף עו). וְכֵן אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בַּיּוֹם, אֶלָּא בְּבֵית אָפֵל. וּבַלַּיְלָה, אִם הַלְּבָנָה מְאִירָה עֲלֵיהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁמְּאִירָה לְתוֹךְ הַבַּיִת, מַאֲפִיל בְּטַלִּיתוֹ, וּמֻתָּר. וְכֵן אִם יֵשׁ נֵר בְּחֶדֶר אַחֵר, וּמֵאִיר לְחֶדֶר זֶה, צָרִיךְ הַאֲפָלַת טַלִּית.

אָסוּר לְאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּפְנֵי כָּל אָדָם אִם הוּא נָעוֹר, וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי הֶפְסֵק מְחִצַּת עֲשָׂרָה. וּבִפְנֵי תִינוֹק שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְדַבֵּר, מֻתָּר.

אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁכֹּל הַמִּסְתַּכֵּל שָׁם, אֵין לוֹ בֹּשֶׁת פָּנִים, וְעוֹבֵר עַל וְהַצְנֵעַ לֶכֶת, וּמַעֲבִיר הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו. שֶׁכֹּל הַמִּתְבַּיֵּשׁ, אֵינוֹ חוֹטֵא, דִּכְתִיב, וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל פְּנֵיכֶם, זוֹ הַבּוּשָׁה, לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ. וְעוֹד, דְּקָא מְגָרֶה יֵצֶר הָרַע בְּנַפְשֵׁהּ. וְכָל שֶׁכֵּן הַנּוֹשֵׁק שָׁם, שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֵלֶּה, וְעוֹבֵר גַּם עַל בַּל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם.

בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ שָׁם, אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיּוֹצִיאוֹ לְחֶדֶר אַחֵר. וְאִם אֵין לוֹ חֶדֶר אַחֵר, יַעֲשֶׂה לְפָנָיו מְחִיצָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּתְהֵא מְחִיצָה סְתוּמָה, שֶׁלֹּא יֵרָאֶה סֵפֶר הַתּוֹרָה. וְהַיְרֵיעָה שֶׁסְּבִיב הַמִּטָּה לָא חֲשִׁיבָה מְחִצָּה, כֵּיוָן שֶׁהִיא נָדָה, אֶלָּא אִם כֵּן קָשַׁר אוֹתָהּ מִלְּמַטָּה (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן פ סָעִיף עו). וּבִתְפִלִּין וְחָמָשִׁים וּשְׁאָר כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ, כְּגוֹן גְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וּמְפָרְשֵׁיהֶם, בֵּין שֶׁהֵם בִּכְתָב בֵּין שֶׁהֵם בִּדְפוּס, יָכוֹל לְהַנִּיחָן בִּכְלִי תּוֹךְ כֶּלִי. וְדַוְקָא כְּשֶׁהַכְּלִי הַשֵּׁנִי אֵינוֹ מְיֻחָד לָהֶם. אֲבָל כֵּלִים הַמְיֻחָדִים לָהֶם, אֲפִלּוּ הֵם עֲשָׂרָה, כֻּלָּם כְּחַד חֲשִׁיבִי. וְאִם פָּרַשׂ אֵיזֶה מִכְסֶה עַל הָאַרְגָּז שֶׁהַסְּפָרִים בּוֹ, חָשׁוּב כִּכְלִי בְּתוֹךְ כֶּלִי. וְכֵן הַמְּזוּזָה, אִם הִיא קְבוּעָה בִּפְנִים הַחֶדֶר, צְרִיכִין לְכַסּוֹתָהּ בִּשְׁנֵי כִסּוּיִין, שֶׁתְּהֵא כִּכְלִי תּוֹךְ כֶּלִי, וְהַשֵּׁם יְהֵא גַּם כֵּן מְכֻסֶּה. וְכִסּוּי זְכוּכִית, לָא מַהֲנֵי, דְּצָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה.

לֹא יְהֵא רָגִיל בְּיוֹתֵר עִם אִשְׁתּוֹ, אֶלָּא בְּעוֹנָה, שֶׁהוּא חַיָּב לִפְרֹעַ לָהּ עוֹנָתָהּ, דִּכְתִיב, וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע. הָאֲנָשִׁים הַבְּרִיאִים וְהַמְּעֻנָּגִים שֶׁפַּרְנָסָתָן בִּמְקוֹמָם בָּרֶוַח וְאֵין פּוֹרְעִין מַס, עוֹנָתָן בְּכָל לָיְלָה. הַפּוֹעֲלִים שֶׁעוֹשִׂים מְלָאכָה בְּעִירָם, עוֹנָתָן שְׁתֵּי פְּעָמִים בְּכָל שָׁבוּעַ. וְאִם עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּעִיר אַחֶרֶת, עוֹנָתָן פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ. וְכֵן הַסּוֹחֲרִים שֶׁיּוֹצְאִין לַכְּפָרִים עִם חֲמוֹרִים לְהָבִיא תְּבוּאָה לְמִכּוֹר וְכֵן כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, עוֹנָתָן פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ. וְהַמְּבִיאִים

חֲבִילוֹת עַל הַגְּמַלִּים מִמָּקוֹם רָחוֹק, עוֹנָתָן פַּעַם אַחַת בִּשְׁלֹשִׁים יוֹם. וְעוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מִלֵּיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת. וְצָרִיךְ לְקַיֵּם אֶת הָעוֹנָה גַּם כְּשֶׁהִיא מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵינִיקָה. וְלֹא יְבַטֵּל עוֹנָתָהּ, אֶלָּא מִדַּעְתָּהּ כְּשֶׁהִיא מוֹחֶלֶת לוֹ וּכְבָר קַיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. וְאִם מוֹנֵעַ עוֹנָתָהּ כְּדֵי לְצַעֲרָהּ, עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר, וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע.

כָּל אָדָם צָרִיךְ לִפְקֹד אֶת אִשְׁתּוֹ בְּלֵיל טְבִילָתָהּ וּבַלַּיְלָה שֶׁלִּפְנֵי יְצִיאָתוֹ לַדֶּרֶךְ, אִם אֵינוֹ הוֹלֵךְ לִדְבַר מִצְוָה. וְכֹל שֶׁרוֹאֶה שֶׁאִשְׁתּוֹ מְשַׁדֶּלְתּוֹ וּמְרַצָּה אוֹתוֹ וּמְקַשֶּׁטֶת עַצְמָהּ לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ, חַיָּב לְפָקְדָהּ אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת עוֹנָתָהּ, וְהַוָּיָן לֵהּ בָּנִים הֲגוּנִים. אֲבָל אִם תְּבָעַתּוּ בַּפֶּה מַמָּשׁ, הֵיא חֲצוּפָה וַהֲרֵי הִיא כְּזוֹנָה וְאָסוּר לְקַיְּמָהּ.

וְאַף כְּשֶׁהוּא אֶצְלָהּ, לֹא יְכַוֵּן לַהֲנָאָתוֹ, אֶלָּא כְּאָדָם שֶׁהוּא פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ, שֶׁהוּא חַיָּב בְּעוֹנָתָהּ, וּלְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאוֹ, שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בָּנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמְקַיְּמִים מִצְוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וְכֵן אִם הוּא מְכַוֵּן לְתִקּוּן הַוָּלָד, דְּאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים (מֵהֲרָיוֹן) תַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְקָשֶׁה לַוָּלָד. אֻמְצָעִים, קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד. אַחֲרוֹנִים, יָפֶה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד, שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יֵצֵא מְלֻבָּן וּמְזֹרָז שַׁפִּיר דָּמִי. וְאִם הוּא מְכַוֵּן לִגְדֹר עַצְמוֹ בָּהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְאַוֶּה לַעֲבֵרָה, כִּי רוֹאֶה יִצְרוֹ גּוֹבֵר וּמִתְאַוֶּה אֶל הַדָּבָר הַהוּא, גַּם בָּזֶה יֵשׁ קִבּוּל שָׂכָר. אַךְ יוֹתֵר טוֹב הָיָה לוֹ לִדְחוֹת אֶת יִצְרוֹ וְלִכְבּוֹשׁ אוֹתוֹ, כִּי אֵבֶר קָטָן יֵשׁ בָּאָדָם. מַרְעִיבוֹ, שָׂבֵעַ. מַשְׂבִּיעוֹ, רָעֵב. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַדָּבָר, אֶלָּא שֶׁמְּעוֹרֵר תַּאֲוָתוֹ כְּדֵי לְמַלֹּאת תַּאֲוָתוֹ, זוֹ הִיא עֲצַת יֵצֶר הָרָע.

מִי שֶׁנּוֹחַ לוֹ, יֵשׁ לוֹ לְזָהֵר, שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ לֹא בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה וְלֹא בְּסוֹפוֹ אֶלָּא בְּאֶמְצָעִיתוֹ. לֹא יִגַּע בָּאַמָּה אֲפִלּוּ לְצֹרֶךְ זִוּוּג, עַד שֶׁיִּטּוֹל יָדָיו כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּסֵרוּגִין, כְּמִבְאָר בְּסִימָן ב.

אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחוֹבוֹת וּבַגַּנִּים וּבַפַּרְדֵּסִים, אֶלָּא בְּבֵית דִּירָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּדֶרֶךְ זְנוּת.

כְּשֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם רָעָב בַּמְּדִינָה, שֶׁהוּקְרָה הַתְּבוּאָה בְּכֶפֶל, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יֶשׁ לוֹ תְּבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹ שֶׁיֵּשׁ חַס וְשָׁלוֹם שְׁאָר צָרָה, אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ כִּי אִם בְּלֵיל טְבִילָתָהּ. וְלַחֲשׁוּכֵי בָנִים, מֻתָּר בְּכָל עוֹנָה.

לֹא יְשַׁמֵּשׁ עִם אִשְׁתּוֹ אֶלָּא מֻרְצוֹנָהּ. אֲבָל כְּשֶׁאֵינָהּ מְרָצָה, לֹא יְשַׁמֵּשׁ עִמָּהּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן דְּאָסוּר לְאָנְסָהּ. וְכֵן לֹא יְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁהִיא שְׁנוּאָה לוֹ אוֹ שֶׁהוּא שָׂנוּי לָהּ דְּאָמְרָה לֵהּ לָא בָּעֵינָא לָךְ, אַף עַל פִּי שְׁרָצוּיָה בַּתַּשְׁמִישׁ. וְכֵן אִם גָּמַר בְּלִבּוֹ לְגָרְשָׁהּ וְהִיא אֵינָהּ יוֹדַעַת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ שְׁנוּאָה לוֹ, אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ עִמָּהּ. גַּם לֹא יְשַׁמֵּשׁ עִמָּהּ כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה מַמָּשׁ. גַּם לֹא יְשָׁמֵּשׁ כְּשֶׁהוּא שִׁכּוֹר אוֹ הִיא שִׁכּוֹרָה.

אַכְסָנַאי, אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ. וְאִם יְחֻדּוּ לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ בַּיִת מְיֻחָד, מֻתָּר, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִישַׁן עַל סָדִין שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת.

מְדַרְכֵי הָרְפוּאָה, שֶׁלֹּא לְבָעֹל לֹא כְּשֶׁהוּא שָׂבֵעַ וְלֹא כְּשֶׁהוּא רָעֵב, אֶלָּא כְּשֶׁיִּתְעַכֵּל הַמָּזוֹן שֶׁבְּמֵעָיו. וְלֹא יִבְעַל מְעֻמָּד, וְלֹא מְיֻשָּׁב, וְלֹא בְּיוֹם שֶׁנִּכְנַס לַמֶּרְחָץ, וְלֹא בְּיוֹם הַקָּזָה, וְלֹא בְּיוֹם יְצִיאָה לַדֶּרֶךְ אוֹ בְּיוֹם מִן הַדֶּרֶךְ כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו, וְלֹא לִפְנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם.

לֹא יְשַׁמֵּשׁ עַל מִטָּה שֶׁיֵּשׁ שָׁם תִּינוֹק לְרַגְלֵיהֶם, כְּשֶׁאֵין הַתִּינוֹק בֵּן שָׁנָה. כְּשֶׁיּוֹצֵא מִבֵּית כִּסֵּא קָבוּעַ, לֹא יְשַׁמֵּשׁ עַד לְאַחַר שָׁעָה. אִשָּׁה מֵינִיקָה, לֹא תְּשַׁמֵּשׁ אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַתִּינוֹק יָשֵׁן, וְאַחַר כָּךְ לֹא תֵּינִיקֵהוּ עַד לְאַחַר שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי שָׁעָה, אִם לֹא כְּשֶׁהַתִּינוֹק בּוֹכֶה. הוּא ט' רגעים ולכל היותר י"ב רגעים (מסגה"ש).

שִׁכְבַת זֶרַע הִיא כֹּחַ הַגּוּף וּמְאוֹר הָעֵינַיִם. וּכְשֶׁתֵּצֵא בְּיוֹתֵר, הַגּוּף כָּלֶה וְחַיָּיו אוֹבְדִים. וְכָל הַשָּׁטוּף בִּבְעִילָה, זִקְנָה קוֹפֶצֶת עָלָיו, וְכֹחוֹ תָּשׁשׁ, וְעֵינָיו כֵּהוֹת, וְרֵיחַ רַע נוֹדֵף מִפִּיו, וּשְׂעַר רֹאשׁוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו וְרִיסֵי עֵינָיו נוֹשְׁרִים, וּשְׂעַר זְקָנוֹ וְשָׂחְיוֹ וּשְׂעַר רַגְלָיו רָבֶה, וְשִׁנָּיו נוֹשְׁרוֹת, וְהָרְבֵּה כְּאֵבִים חוּץ מֵאֵלּוּ בָּאִים עָלָיו. אָמְרוּ חַכְמֵי הָרוֹפְאִים, אֶחָד מֵאֶלֶף, מֵת מִשָּׁאָר חֳלָאִים, וְהָאֶלֶף מֵרֹב תַּשְׁמִישׁ. לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְזָהֵר.